

Ե. - ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԱՌ ԻՐ ՈՒՍԱՆՈՂ ԱՇԱԿԵՐՏԱԿԻՑԸ՝

ՎԵՆԵՏԿՈՅ ՄՈՒՐԱՏ-ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆԷՆ

Սիրելի.....

Վերջին նամակդ ընդունեցայ երբ արդէն քարտ մը գրեի էի գոր ըրած եմ Poste Restante. գնա՛ ա՛ն:

Ուրախ եմ որ Գանդ ես եւ միւլդիքի կը նուիրուիս.....

Քարտերդ ներփակ առի. հիանալի՛ են: Շա՛տ շնորհակալ եմ. անհամբեր կը սպասեմ միւսներուն. ուրիշներու չտաս: Հաւատա՛ որ ոչ մէկը ինծի չափ գանձնի կը նաշակէ:

Սիրելի... քարտերը գոր ներփակ կ'ուղարկեմ, խնդրեմ յանձնէ տէրեւուն:

Ամէնէն լաւ բարեկամդ Վանտէվէլտը պիտի ըլլայ. միշտ սիրէ զինքը եւ գործածել գիտցիր. արդէն մարդ գործածել դու ինծմէ լաւ գիտես, ես որ ջգային մ'էի եւ շուտով կը վերադառնայի մարդ մը:

Հայ ընկերներուդ մէջ յարմար մարդ պիտի չգտնես. ուռած տիկի չափ եսասէր եմ. կե՛ղծ, կե՛ղծ, եւ կռալիտ:

Բայց ներէ՛, Հայ եմ:

Խնդրեմ իմ հաշուոյս սա գիրքը շուտով գլխու վրայ դրկէ ինծի. Droit constitutionnel général, par Prof. Pyproux. Եթէ գրքին իսկական վերնագիրը այդ չէ, բայց պարունակութիւնը այդ է. որ է ըսել գանազան երկիրներու Սահմանադրութիւնները կ'ուսումնասիրէ: Իսկ հեղինակն ալ Gand-ի մէկ վարժապետն է որ մէկ տարի առաջ մեռաւ:

Pirene-ին ըսես եթէ, ան կը գտնէ:

Vandeveld-ին ըսէ որ Economie Politique-ի տետրակները հոս ինծի շատ պէտք պիտի ըլլան. արդեօք ի՞նչ փոխարէն կ'ուզէ ինծի դրկելու համար: Պատրաստ եմ ամէն գնով ունենալ գանձնի: Մանրամասն ըսէ այս առաջարկներս:

Ուրիշ խնդիր մ'ալ, գլուխդ պիտի ուռեցնէ..... Եթէ ամէն օր Matin կը կարդաս, շատ կը խնդրեմ երկու կամ երեք օրուանը միասին դրկես, ես ալ ամէն ջանք կ'ընեմ քեզի ուրիշ լրագիրներ դրկել. օրինակի համար Ազատամարտ. Ազգակը դադրեցուցին. շատ բաց ունէր:

Գրքիս 6 փռումն տպուած է. կը սպասեմ լրանալուն. լուրերդ միւլդիքի մասին տուր. վարժապետ գտա՞ր:

Սիրալիր համբոյրներով

Քուկդ

5 Դեկտ. 09

Պատեմ, Կատարեմ

ՀԱՅ - ՎԵՆԵՏԵԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԴԱՐԱԴԱՐՁ ՄԸ

Մեր արշակունի իշխաններն են որ Բիւզանդական կայսրութեան փառքը կը կազմեն: Պանծալի դէմք մը՝ Հերակլ հայ կայսրը որ կ'ըլլէ 610ին, եւ երկար տարիներու յամառ պատերազմներով, 621-629, կը խորտակէ Պարսկներու զօրութիւնը եւ փրկելով գերուած կենաց փայտը՝ յաղթանակով Երուսաղէմ կը տանի զանիկա:

Արեւմուտքի մէջ ալ, նոյն ատեն, Իսահակ հայկազն խորտակելով Լոնկոպարտները, Վենետիկեան ճահճներուն մէջ ապաստանած ժողովրդեան չքնաղ տաճար մը կու տայ եւ հոն կ'ըլլայ Վենետիկէն առաջ՝ Եպիսկոպոսական աթոռը:

Թորչելլոյի այդ ճաճարը, նուիրուած Տիրամօր Վերափոխման, փառքն է Վենետիկի եւ հիացման առարկան՝ բոլոր օտարականներուն եւ զեղարուեստագէտներուն:

Յատակագիծը՝ եռասրահ է, յոնական մարմարէ երկկարգեան սիւներով՝ 12 դասական չքնաղ խոյակներով: Յատակն ալ մարմարի կտորներով է հիւսուած, ինչպէս բնին եւ ամպլոնները:

Ճաճարին բացառիկ յարդ կու տան իր խճանկարները, ժԱ - ԺԴ դարերուն դործեր, ներշնչուած Ռաւեննայի հնադոյն խճանկարներու արուեստէն, աշխատուած բիւզանդացի (հայ) եւ Վենետիկցի արուեստագէտներէ:

Կեդրոնական կողակին վրայ կը տեղադրուէ Տիրամայրը, եւ ստորեւ՝ 12 Առաքեալները. յաղթական կամարին վրայ՝ Աստուած. ալ կողակին վրայ՝ խաչածէս հրեշտակներու պարին կեդրոնը՝ որոնք վեր կը բռնեն Գառն Աստուծոյ՝ կայ Քրիստոս հրեշտակապետներու մէջ՝ չորս սուրբերու վերեւ:

Հանդիպակաց ճակատին վրայ է Քրիստոսի էջօր ի Լիմպոս եւ վերջին դատաստանը:

Այդ ամէնը եթէ հայկական մտքի եւ արուեստի հետ մասնաւոր կապ մը չունի, սակայն, ինչպէս ըսինք, դարաւոր տաճարը իր թանկագին գոյութեան հետ լուռ երախտագիտութեամբ կը պանծացնէ իր հայ հիմնադիրը, ինչ որ խոստովանեցաւ Իտալական մամուլը՝ ի փառս հայ անուան:

Ամբողջ Վենետիկը հայուն շինած չքնաղ տաճարին 1300ամեակին առթիւ ուխտագնացութիւններ կատարեց եւ եկեղեցական մեծաշուք հանդէսներ:

Հայերուս վերապահուած է հայկական ձայնաւորով բացումը կատարել տաճարին ԺԴ դարադարձին՝ 1940-ի դարձան:

ԽՄԲ.

17

Մեր ամենախոր վշտին եւ թշուառութեան մէջ անդամ Հայերս այնպիսի յիշատակներ ունինք՝ որ մեզի մեծապէս պարծանք ու միջնորդութիւն կը կազմեն, մտածելով թէ մեր բացառիկ ձիրքերով ոչ միայն մեր հայրենիքն ենք օժտած զեղարուեստի թանկագին յուշարձաններով, այլ նաեւ ամէն երկրի՝ ուր պանդխտած ենք իրրեւ հայ:

Այսպէս, եթէ 2500 տարիներու ընթացքին բարբարոս ցեղեր - որոնց վերջինները թուրքերն ու բարոս ցեղեր - չարունակ աւերեցին մեր երկիրը, եւ քեւրտերը - չարունակ աւերակներ միայն կան դժբախտարար, հոն այսօր աւերակներ միայն կան հեռուօր մէկ անկիւնը, սակայն անդին աշխարհիս հեռուօր մէկ անկիւնը, Վենետիկ քաղաքին մօտ կ'ապրի Թորչելլոյի պանթէօն տաճարը՝ կառուցուած ասկէ 1300 տարի առաջ, 639-ին, Ռաւեննայի մէջ իշխող փոխարքայ Իսահակ հայ իշխանին կողմէ:

Զարմանալի՛ բան. դրեթէ դար մը առաջ ալ, 532ին Ներսէս հայ պատրիկը, Բիւզանդական կայսրութեան ամէնէն մեծ զօրավար եւ դիւանադէտ դէմքերէն մէկը, որ խորտակեց Լոնկոպարտները, հիմք դրաւ ճիշտ հոս, Վենետիկի առաջին եկեղեցւոյն՝ յանուն Ս. Թէոդորոսի (որ յետոյ քանդուելով 829ին՝ շինուեցաւ ներկայ չքնաղ Ս. Մարկոսը):

ԲԱՋՄԱՎԷՊ 09-ՈՍՏՈՍ - ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1939